

Inhoud

I	Echt	7
II	Normaal	29
III	Gelukkig	65
IV	Wettelijk	95
V	Bang	139
VI	Lichamelijk	185
VII	Verwant	213
VIII	Onbeschreven	257
	Verantwoording	268
	Dank	287

I

Echt

‘Ik maak een afspraak met jou, heel bewust: ik neem de rol van ouder op mij, zeg ik, en dan speel jij kind.’

Saskia de Coster, *Nachtouders*

I

Feiten over het ontstaan van ons gezin (I)

(dan hebben we dit maar gehad)

- Micha leverde het sperma.
- Maud baarde Kristoffer.
- Ik baarde Ture.

‘En van wie ben jij nou de moeder?’

Het was een waterkoude zaterdagochtend in de lente. Maud had werk te doen, dus had ik onze twee kinderen in hun jassen, laarzen en regenbroeken gehesen en was naar de favoriete zandbak gefietst. Een kennis uit de tijd ver voordat er kinderen in het spel waren, was er ook met zijn kroost. We raakten aan de praat. Met een schuin oog hield ik mijn zoon (3) en dochter (2) in de gaten, die in een dispuut verwickeld waren over wie met welke schep mocht spelen. Terwijl ik probeerde in te schatten of het geschil door een van beiden beslecht zou worden met een dreun, stelde de kennis me die onwerkelijke vraag, van wie van mijn kinderen ik nou de moeder was.

‘Van allebei natuurlijk,’ antwoordde ik.

‘Nee, ik bedoel de echte moeder,’ verduidelijkte hij.

Wat een echte moeder is, wat een ouder echt maakt, is een vraag die me bezighoudt, die zich aan me opdringt, sinds we tegen elkaar zeiden samen kinderen te willen grootbrengen. We, dat zijn Maud, Micha en ik. Maud is mijn geliefde en Micha is een goede vriend van ons. Inmiddels voeden we onze zoon Kristoffer en zijn zusje Ture met z’n drieën op en vormen daarmee een zogenaamd meeroudergezin. De kinderen wonen het grootste deel van de week bij Maud en mij, de rest van de week zijn ze bij Micha, die bij ons om de hoek woont. Tussendoor zien we elkaar ook regelmatig met z’n allen.

Met een gezinsconstructie als de onze konden we niet anders dan vanaf het begin nadenken over onze rollen.

Wie van ons zou straks biologisch ouder worden en wie van ons juridisch? Het is een stoelendans met drie spelers en twee stoelen. Niet alleen de biologie, ook de wet biedt slechts ruimte aan twee ouders. We kozen samen. Als het allemaal zou gaan zoals we hoopten, zou Maud ons eerste kind dragen. Mochten we later naar een tweede verlangen, dan zouden we opnieuw bespreken wie het kind zou dragen. Maud en ik zouden de wettelijke ouders worden. Micha zou biologisch maar niet juridisch vader zijn.

In onze gesprekken stond de echtheid van de derde ouder nooit ter discussie, die was evident.

De kennis bij de zandbak trok me bruuut uit mijn alle-daags bestaan, waarin het zweet van de fietstocht nog klam aan mijn lijf plakte, waarin ik de moeder ben van mijn beide kinderen, een moeder die het woord 'echt' niet nodig heeft. Zijn vraag plaatste me, tegen mijn zin, in een parallel universum waarin onze kinderen naast hun 'echte' ouders ook minder echte, tweederangs ouders hebben.

De kennis was niet de eerste, en zal ook niet de laatste zijn, die me confronteert met het feit dat wat voor mij als een onwrikbare werkelijkheid geldt, buiten mijn gezin niet vanzelfsprekend is. Toen Maud hoogzwanger was van Kristoffer en we samen op een feestje waren, vroeg iemand me hoe ik straks dacht te compenseren voor het gebrek aan biologische verwantschap tussen mij en mijn toekomstige kind. Na de geboorte van Ture, die ik gedragen heb, feliciteerden sommige mensen me met de woorden 'nu ben jij ook écht moeder'. Bij elke formaliteit (een schoolinschrijving, een ziekenhuisbezoek) worden we met onze neus op de feiten gedrukt: dat de wet ons bestaan ontkent.

Dit getorn aan de legitimiteit van ons gezin staat in schril contrast met de dagelijkse werkelijkheid van ons familieleven. Het leven als ouder van twee jonge kinderen laat geen ruimte voor twijfels over onze waarachtigheid. Opletten zul

je: het kind behoeden voor een val uit het klimrek, een boek voorlezen, een snotneus afvegen, een boterham smeren, zorgen dat ze wat drinken, een kleverige kus ontvangen, een luier verschonen, ze leren dat niet elke hond in het park geaaid wil worden, schommelen, een jas aan, een jas uit, zonnebrandcrème niet vergeten. De paradox van het ouderschap is dat het vaak saai is, een immer durende opeenvolging van steeds dezelfde gebeurtenissen, maar tegelijkertijd is het altijd acuut en intens. Intens zijn ook de momenten van ontroering die me soms overvallen, door een vraag, door een blik, door hoe groot ze zijn, door hoe klein ze zijn, dat het mijn kinderen zijn.

Als Kristoffer iets liefs zegt of Ture verdiept is in een spel waarvan alleen zij de regels kent, zwel ik op. Ouderlijke trots heb ik altijd vrij belachelijk gevonden, want kinderen zijn geen verdienste van hun ouders, ze zijn er gewoon. Mijn trots bestaat deels uit die dwaze zelfvoldaanheid die veel ouders voelen bij het eigen kroost, maar er zit nóg een laag in. Mijn kinderen zijn er niet 'gewoon'. Ze zijn er *desondanks*. Ze hadden er in deze wereld ook heel gemakkelijk níét kunnen zijn.

Trots is een belangrijk element van de lhbt+emancipatiebeweging. Ik ben trots op mijn gezin omdat we los van de gebaande paden onze eigen weg kiezen. Binnen ons gezin weten we heel goed wat echt ouderschap is. We hebben de goedkeuring van andere mensen niet nodig om ons gezinsleven vorm te geven. We bepalen zelf wat een 'echte' ouder is en hoe een familie eruit kan zien.

Daarom spreekt de interpretatie van het woord 'queer' als een werkwoord me zo aan. Meestal gebruikt men het woord 'queer' als een bijvoeglijk naamwoord, een label dat je kunt plakken op alles wat niet helemaal hetero of cisgender is. Als je 'queer' gebruikt als werkwoord, is het niet het zoveelste hokje waar je mensen in kunt plaatsen, maar is het iets wat

je dóét. Queer of 'queering' betekent dan een verzet tegen bestaande normen en bijhorende rolpatronen. Dit gebruik van het woord 'queer' is overgenomen uit het academische vakgebied 'queer theory' dat eind jaren tachtig ontstond. Wetenschappers in dit vakgebied nemen de maatschappelijke ideeën rondom gender en seksualiteit onder de loep en beschouwen heteroseksualiteit niet langer als iets vanzelfsprekends. Want waarom is een 'echte' moeder per definitie biologisch verwant aan haar kind? En waarom zou een man geen gezin kunnen vormen met twee goede vriendinnen die al dan niet geliefden zijn? Met ons meeroudergezin 'queeren' wij die zogenaamde hoeksteen van de samenleving, het gezin. We nemen de traditie en maken er iets nieuws van, iets wat ook ons past.

Mijn trots is moeilijk te rijmen met de pijn die ik voel als iemand vraagt wie de echte moeder is, of als ik weer eens een formulier invul voor school, de gemeente of een onderzoek en er geen vakje voor een derde ouder is (dat is er nooit). Als ik de goedkeuring van andere mensen niet nodig heb, waarom raken die situaties me dan zo?

Elke keer wanneer iemand met de woorden 'echte moeder' alleen de biologische moeder aanduidt, voelt dat als aantasting van de band tussen mij en Kristoffer, mijn niet-biologische kind. Onze eerstgeborene, het kind waar we met z'n drieën zo hartstochtelijk naar verlangd hebben, die ik heb zien groeien vanaf de eerste stip op de echo. Hij gaf ons het ouderschap.

Het bestempelen van de band tussen mij en Kristoffer als minder 'echt', treft niet alleen mij, maar ook mijn zoon. Hetzelfde geldt voor de band tussen Ture en haar niet-biologische moeder Maud en de band tussen onze beide kinderen en Micha, die volgens de wet niet als vader in hun leven bestaat. Twijfels over de legitimiteit van ons ouderschap, hoe subtiel ook, raken onze kinderen. Ze ondermijnen hun thuis. Elke ouder zal begrijpen dat dát pijn doet.

De kennis in de zandbak plaatste me voor een dilemma. Ben ik hem een antwoord verschuldigd omdat hij het niet begrijpt? Wijs ik hem erop hoe ongepast zijn vraag is, zeker waar mijn kinderen bij zijn?

Wat onwillig legde ik hem maar weer uit hoe de vork in steel zit. Het is tenslotte geen geheim. Steeds vaker kies ik voor sociaal ongemak en tegenspraak, want wat doet het met mijn kinderen, dat wildvreemden in de zandbak zo- maar het ouderschap van hun moeder in twijfel trekken? Zullen mensen, als mijn kinderen wat ouder zijn, hen ook onbeschaamd vragen wie hun 'echte' ouders zijn?

Die vragen en het gebrek aan passende wetgeving, maken duidelijk dat onze plek in de samenleving wankel is, niet alleen die van mij, Maud en Micha, maar ook die van Kristoffer en Ture. We kunnen niet verslappen. We moeten onze plaats nog altijd bevechten. Hier zijn we, we bestaan, we zijn een gezin, we zijn echt.

Feiten over het ontstaan van ons gezin (II)

- Op een lenteavond, ruim vijftien jaar geleden, waren Micha en ik op een Amsterdams straatfeest. Er was een zweefmolen, er speelde een bandje en kinderen uit de buurt speelden op het plein terwijl hun ouders een biertje dronken aan lange picknicktafels. ‘Stel je toch eens voor,’ zei Micha, ‘dat wij hier later zo zitten.’
- Op 13 april 2015 maakte Maud een appgroep aan tussen Micha, haar en mij genaamd ‘project kiwiënne’ (vraag niet waarom). Eerste bericht in de groep: ‘Kijk, ik heb een groep gemaakt. Om jullie te vertellen dat op de site www.zelfinseminatie.nl echt ALLES staat wat we willen weten.’
- ‘Ik heb zin! In trouwen! En kinderen met jullie twee’ appte ik vier dagen voor onze bruiloft, waar Micha getuige was.
- Het contract van onze ouderschapsovereenkomst bestaat uit vier bladzijden, zeven artikelen, en vierentwintig sub-artikelen.
- In de kamer van onze notaris bij wie we de ouderschapsovereenkomst tekenden hing een prikbord vol geboortekaartjes van kinderen met twee, drie, vier of meer ouders.

- Het is niet nodig online dure zelfinseminatiepakketjes te kopen. Al het materiaal (potjes, spuitjes) is los goedkoper bij de apotheek verkrijgbaar, mits je er bepaalde ongemakkelijkheden voor over hebt.

‘Waar is het voor, mevrouw?’

‘Voor zelfinseminatie.’

‘Voor wat?’

‘Voor zelfinseminatie.’

‘Dat moet ik even googelen...’

‘Om zwanger te worden zonder seks.’

‘O.’

- Na tien maanden – wij noemden het lang, artsen gemiddeld – bleef Mauds menstruatie uit. De zwangerschapstest was negatief.

- Op een ochtend vroeg, elf dagen na de datum dat ze ongesteld had moeten worden, deed Maud opnieuw een test. We telden twee streepjes. We belden Micha vanuit ons bed. ‘Woef!’ zei hij met schorre stem.

- Maud kocht een eerste rompertje.

- Micha vertelde zijn vader dat hij opa zou worden.

- Ik werd elke ochtend wakker met het idee dat er iets héél, héél leuks aan de hand was.

- Bij acht weken zwangerschap verloor Maud bij het wakker worden enkele druppels bloed. We belden Micha. We belden de verloskundige. We belden mijn vader, die huisarts is. Mijn moeder huilde aan de telefoon toen ze hoorde dat we een kind verwachtten.